

NL & EE EMN AHQ Åpen Oppsummering Trygge Opprinnelsesland (Safe Countries of Origin)

No. 2017.1232 and No. 2017 1237

07.03.18, opprinnelig "inform" utarbeidet av ICF EMN

Norsk kommentarer 12.03.18

1. BAKGRUNN

www.emnnorway.no <<http://www.emnnorway.no>>
EMN «Inform»/AHQ om trygge opprinnelsesland
(Safe Countries of Origin)

Det er Nederland og Estland som har utarbeidet en EMN «Inform» om Safe Countries of Origin (SCO) <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/00_inform_safe_country_of_origin_final_en_0.pdf>.

Dokumentet er basert på en rekke EMN ad hoc forespørsler (AHQ) om samme tema fra perioden 2016-2018. AHQene har bl.a. sett på hvilke land som har introdusert lister over trygge opprinnelsesland og evt. på hvilken måte disse nasjonalitetene blir behandlet annerledes i asylprosessen og i arbeidet med mottak og retur. Også land som Finland og Norge, som ikke opererer med offisielle lister over trygge opprinnelsesland (SCO-lister), blir omtalt i EMN sin Inform.

2. KONKLUSJONER

Hovedbildet som avtegner seg er at det er lite enhetlig praksis i EU når det gjelder SCO lister. I underkant av halvparten av landene som har respondert opererer med SCO lister. Det er stort sprik mht. hvilken juridisk status listene har, hvilke og hvor mange land som er oppført på listene og dette til tross for relativt fastsatte kriterier for utvelgelse. Kartleggingen viser også store forskjeller i hvor stor andel asylsøkere fra trygge land utgjør av medlemslandenes totale antall

asylsøkere. Alt fra under 5% til nesten 50% som i Nederland i 2016.

I en sammenligning av hurtigprosedyrer mellom medlemslandene - om de eksplisitt defineres som trygge eller ei - framstår den norske 48 t prosedyren som omfattende og effektiv.

For å skape en mer enhetlig praksis, økt grad av likebehandling samt hindre insentiver for sekundærbevegelser, har EU Kommisjonen foreslått å etablere en felles EU liste av trygge opprinnelsesland – bestående av i utgangspunktet Albania, Bosnia-Hercegovina, FYROM, Kosovo, Montenegro, Serbia og Tyrkia. Målet er en enhetlig hurtigprosedyre-behandling av asylsøkere fra disse landene som vurderes som trygge, i tråd med kriteriene i Prosedyredirektivet og prinsippet om non-refoulement.

24 medlemsland inkludert Norge har deltatt i undersøkelsen. Nedenfor følger av noen av hovedpunktene fra oppsummeringen:

o 14 av de 24 medlemslandene som responderte på undersøkelsene opererer med SCO-lister. I tillegg omtales Finland og Norge som har hurtigprosedyre-lister der utvelgelsen av land foretas på bakgrunn av de fleste anbefalte kriteriene for opprettelse av SCO lister – men ikke utelukkende. Den norske 48 timer prosedyren er et verktøy for organisering av saksbehandlingen basert på landinformasjon, i kombinasjon med

nasjonal erfaring med asylsøknader fra bestemte opprinnelsesland.

Sverige har ikke SCO liste eller liste over land som underlegges lignende prosedyrer som den finske og norske (48 t). Sverige opplyser i undersøkelsen at de ikke har planer om å innføre slike lister. Sverige er i selskap med Kypros, Estland, Hellas, Italia, Latvia, Litauen, Polen og Portugal. Mens Estland og Polen planlegger å innføre en SCO liste om kort tid.

o Det er stort sprik i antallet land som oppføres på SCO listene. Nederland topper med 32 land, deretter følger UK med 24 og Østeriket med 20. Til sammenligning har Norge over 60 land på 48 timers listen. Det er viktig å merke seg at enkelte av medlemslandene, inkludert Norge sin 48 t liste, også fører opp andre EU+ land på listene. Landene på Vest Balkan (Makadonia, Montenegro, Serbia, Albania, Bosnia-Hercegovina samt Kosovo) er de 6 land som topper SCO listene i de fleste av landene som har respondert. Flertallet av medlemslandene reviderer også jevnlig listene, uten at det er noen «fixed timespan» for dette. Det samme gjelder for den norske 48 t prosedyren.

o I Nederland var nesten 50% av alle asylsøknadene i 2016 fra land på den nederlandske SCO listen. Nederland mottar en stor andel (20%) av de som kommer fra Vest Balkan. Likeledes mottar Frankrike 14%, Belgia 8% og Sverige 7%. Generelt utgjør imidlertid asylsøkere fra SCO land en liten andel av asylsøknadene som fremmes i Europa. Vest Balkan 4-8%, mens Algerie/Tunisia/Marokko utgjør 1-4%. Nederland har nylig gjort en vurdering av om Bangladesh, Jordan, Libanon, Moldova og Nepal kan føyes til SCO listen. Forslaget ble avvist i Ministry of Justice and Security.

o Den norske 48 timer prosedyren skiller seg ut. Ingen av medlemslandene oppgir en så rask hurtigprosedyre som den norske 48 timers prosedyren. Selv om det er flere land som oppgir «no fixed duration», er det grunn til å tro at den norske prosedyren er både rask og effektiv sammenlignet med de fleste andre land i Europa. Prosedyren omtales i Norge som rettssikker da tidsbesparelsen oppnås først og fremst gjennom logistiske grep. Saksbehandlingstiden er ikke nevneverdig kortere og tvilssaker overføres rutinemessig til normalprosedyren (ca. 10%). Siden prosedyren ble innført i 2004 har det vært svært få omgjøringer. Om et land skal anses som trygt er i

flere land blitt vurdert av domstolene og for øvrig omdiskutert blant NGOer og sivile samfunn. Dette gjelder bl.a. i Frankrike, Nederland og UK.

o Flere medlemsland unntar enkelte utsatte sosiale grupper fra opprinnelsesland som ellers regnes som trygge. Eksempler er jenter som er utsatt for kjønnslemlestelse og personer med anførsler knyttet til seksuelle minoriteter. Norge unntar også sosiale grupper fra enkelte land oppført på 48 timer prosedyren; Tanzania, Namibia, India, Ghana og Botswana, Ukraina og Kosovo.

o Asylsøkere som kommer fra trygge land oppholder seg i egne sentre i Tyskland og har begrenset bevegelsesfrihet. I Nederland utelates de fra deler av prosedyrene som bl.a. helseundersøkelser.

o Rundt halvparten av medlemslandene, (bl.a. Nederland, Tyskland, Finland, Østerrike, Belgia, Frankrike), som opererer med SCO lister, tilbyr mindre eller ingen retur- og re-integreringsstøtte til disse nasjonalitetene. Norge har tilsvarende praksis overfor land som står oppført på vår 48 t liste. Mange land gjør likevel unntak avhengig av nasjonalitet og sosial gruppe. For eksempel har Tyskland re-integreringsprogrammer og støttetiltak særlig rettet mot asylsøkere fra Kosovo.